

آیین نامه اجرایی مددکاری اجتماعی

در اجرای بندهای (ب) و (ج) ماده قانون تبدیل شورای سرپرستی زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مصوب ۶۴/۱۳/۱۱/۶ مجلس شورای اسلامی و با اختیار حاصل از ماده ۹ قانون مذکور ، آیین نامه اجرایی مددکاری اجتماعی سازمان مذکور به شرح ذیل تصویب شد :

ماده ۱:

الف (مددکاری عبارت است از : تلاش در جهت فراهم نمودن زمینه هدایت معنوی و مادی و شناخت تواناییها و مشکلات مددجو و سعی در بهره ور نمودن استعدادها و چاره جویی نارسائیها و مشکلات روانی، اجتماعی و اقتصادی مددجو و تلاش در جهت تطبیق مقتضیات اجتماعی با شرایط فردی مددجو، فراهم آوردن شرایط پذیرش اجتماعی مددجو و سازگاری اجتماعی وی .

ب (مددکار: فردی است که به دانش مددکاری و علوم اجتماعی و مهارت در تنظیم روابط انسانی مجهز است و خدمات مددکاری انجام می دهد.

د) مددجو: مددجویان موضوع این آیین نامه عبارتند از کلیه افرادی که بر اساس تصمیم مراجع ذیصلاح قانونی در زندانها، بازداشتگاهها، کانونهای اصلاح و تربیت و مراکز اقدامات تأمینی و موسسات وابسته به سازمان زندانها نگهداری می شوند . محکومان آزاد شده ای که به مراکز مراقبت بعد از خروج معرفی شده اند و حسب اعلام خود آنان یا مدیران واحدهای ذیربط سازمان زندانها، نیاز به رسیدگی، مساعدت یا مراقبت دارند .

تبصره: خانواده افراد مذکور در این ماده و نیز کلیه خانواده هایی که تحت حمایت انجمنهای حمایت از زندانیان قرار می گیرند و نیاز آنان به خدمات مددکاری بوسیله مدیران انجمنها اعلام می شود نیز مددجو تلقی می شوند.

ماده ۲: اصول مددکاری اجتماعی

اصولی که باید در امر مددکاری رعایت گردد عبارتند از :

الف (اصل قبول یا پذیرش مددجو: مددکار موظف است در هر شرایطی صرف نظر از جنبه های عقیدتی نژادی، مالی و غیره مددجو را بپذیرد .

ب) اصل برقراری ارتباط یا ایجاد رابطه: مددکار سعی می نماید با برقراری ارتباط (فردی) مددجو را مورد شناسایی، تشخیص و باز توانی قرار دهد .

ج) اصل توجه به کرامت انسانی و حفظ شخصیت فرد: مددکار مددجوی خود را فارغ از خصوصیات و اوصاف

برونی و درونی پذیرا می باشد و نیازها و عواطف و شخصیت وی را محترم می شمارد .

(د) اصل مشارکت در فعالیتهای: مددکار باید تلاش نماید که مددجویان را در فعالیتهای گوناگون شرکت دهد تا از این طریق زمینه بروز استعدادها و خود شکوفایی مددجو فراهم گردد.

(هـ) اصل راز داری حرفه ای: راز داری حرفه ای به عنوان مهمترین رکن در مددکاری اجتماعی به منظور برقراری اعتماد رعایت میشود.

(و) اصل خود آگاهی مددکار: مددکار باید نسبت به ضعف ها و نقاط قوت خود آگاه بوده ، از قضاوت ارزشی و یا دخالت دادن احساسات و افکار خود در رابطه حرفه ای خودداری نماید.

(ز) اصل آزادی فکر و بیان آزادانه افکار: مددکار با ایجاد محیط صمیمی و رفتار صریح و بیان آزادانه افکار خود امکان بیان عقاید و اظهار دردها و کمبودها و نیازها را برای مددجو فراهم نماید و خطر طرد شدن، تحقیر و یا مورد خیانت واقع شدن را در مددجو از بین ببرد و بدین ترتیب احساس امنیت را در وی تقویت نماید .

ماده ۳: اهداف مددکاری اجتماعی

اهداف مددکاری اجتماعی عبارتند از :

(الف) ایجاد زمینه های لازم در جهت اصلاح، تربیت و تهذیب مددجویان با استفاده از کارشناسان امور فرهنگی با تکیه به فرهنگ غنی اسلامی و دانش رفتار شناسی انسانی .

(ب) پیشگیری از آثار سوء ناشی از محبوس شدن فرد .

(ج) تلاش در جهت بازسازی شخصیت مددجویان با بهره وری از سنجش استعدادها و ظرفیت های آنان .

(د) تلاش در جهت تغییر و تعدیل تفکر مددجو و کمک به مددجو در جهت پی بردن به واقعیت های زندگی

(ه) ایجاد روحیه صبر و توکل و امید به آینده ای روشن و تلاش در جهت رشد استعدادهای نهفته به منظور تقویت اعتماد به نفس .

(و) فراهم نمودن فرصت برای مسئولیت پذیری مددجویان و کمک به آنان به شناخت بیشتر با استفاده از امکانات بالقوه و بالفعل .

(ز) آماده سازی زمینه های بازگشت مجدد مددجویان به زندگی اجتماعی و تسهیل شرایط پذیرش آنان در محیط خارج از زندان .

(ح) شناسایی امکانات حرفه ای و استعدادهای هنری و علمی و فنی مددجو و پیشنهاد طرق باز توانی و اشتغال و خودکفایی مالی مددجو .

ماده ۴: وظایف مددکاران اجتماعی

وظایف مددکاران اجتماعی به شرح ذیل است :

- الف) تنظیم و تشکیل پرونده شخصیتی مددجویان
- ب) بررسی مسائل و مشکلات خانوادگی و رفتاری مددجویان راهنمایی و ارشاد و ارائه نظرات مشورتی از طریق مصاحبه، مشاوره و راهنمایی و ...
- ج) ارائه نظرات کارشناسی به شورای طبقه بندی و انضباطی .
- ه) تشویق و ترغیب مددجویان به شرکت در فعالیتهای گروهی در زندان .
- و) ارائه نظرات مشورتی به کارشناسان، مسئولین زندان و مقامات قضایی در جهت رفع مشکلات مددجویان با رعایت اصل سلسله مراتب .
- ز) ارائه نظرات مشورتی در خصوص مددجویان آزاد شده به مراجع ذیصلاح حسب ضرورت .
- ح) شناسایی و اظهار نظر در خصوص مددجویان واجد شرایط جهت معرفی به مراکز مراقبت بعد از خروج به موسسات خدمات اجتماعی حسب ضرورت .
- ط) بررسی وضعیت معیشتی و خانوادگی مددجویان از طریق مصاحبه با خانواده آنان و عندالاجتضاء تهیه گزارش از وضعیت زندگی خانوادگی مددجو پس از هماهنگی با رئیس زندان .
- ی) جستجوی راه حل ها، بهره گرفتن از عواطف در کار، یادگیری و تمرین جدید .
- ل) همکاری با روانپزشکان و روانشناسان تربیتی به منظور شناخت علل ناسازگاری و ناراحتی های روانی مددجویان.
- م) ارتباط با مسئولان قضایی، اداری، اجرایی و انتظامی به منظور رفع مشکلات مددجو در حدود قوانین و مقررات مربوط، بعد از آزادی مددجو از زندان .
- ن) مذاکره با شکات مددجویان و تلاش در جهت آزادی مددجو از زندان .
- س) اتخاذ تدابیر لازم به منظور شناسایی مددجویان نیازمند جهت معرفی به انجمن حمایت از زندانیان و سایر موسسات حمایتی به منظور دریافت هرگونه کمک .
- ع) شناسایی و جلب همکاری افراد خیر داوطلب جهت کمک به مددجویان و معرفی آنان به مراجع ذیصلاح .
- ف) نظارت بر نحوه فعالیت مدد یاران اجتماعی و بررسی پیشنهادات آنان .
- ص) شناسایی مددجویان نیازمند به امکانات توانبخشی و معرفی آنان به واحدهای مربوطه حسب ضرورت .
- ق) تشکیل جلسات گروهی با مددجویان و استفاده از راهکارهای مناسب جهت ریشه یابی و حل مسائل و مشکلات آنان .

ماده ۵: مددکاران باید طبق سوگند نامه زیر سوگند یاد کنند و متن سوگند نامه را امضاء نمایند

تبصره : سوگند نامه به شرح زیر است :

بسم الله الرحمن الرحيم

((من)) به عنوان یک مددکار تعلیم یافته حرفه ای، در پیشگاه قرآن کریم به خداوند قادر متعال سوگند یاد می کنم که روابط حرفه ای خویش را بر طبق منشور اخلاقی مددکاری تنظیم و اجرا کنم بدینوسیله رضایت درونی و ایمان و اعتقاد خویش را به این نکات ابراز می دارم :

((من)) نخستین تعهد پیمان خویش را خدمت راستین به افراد گروهها و جامعه میدانم، خدمتی که جهد در بهبود و پی شرفت شرایط اجتماعی را نیز شامل می گردد.

((من)) مسئولیت خدمتی را که به انجام دادنش مفتخرم با آغوش باز می پذیرم .

((من)) مسئولیت حرفه ای خویش را بر علایق شخصی ترجیح می دهم و می کوشم تا منافع شخصی را فدای مصالح عمومی کنم.

((من)) تعهد می کنم که در پنهان داشتن اسرار مردم از گزند نامحرمان کوشا باشم و اصل راز داری حرفه ای را که از اصول مهم مددکاری است با آغوش باز می پذیرم .

((من)) به موازین علمی، یافته ها و عقاید صاحب نظران با دیده احترام می نگرم طریق منطق را برای بیان و تعبیر آنها بر می گزینم .

((من)) به اصول حرفه ای مددکاری اجتماعی اعتقاد کامل دارم و اعمال و رفتار خود را بر مبنای علم و تجربه و مهارتهای مددکاری بنیان می نهیم.

((من)) مسئولیت و وظیفه حرفه ای خود می دانم که عقاید و یافته های علمی و حرفه ای خویش را به خاطر پیشرفت برنامه های بهزیستی انسانها و گسترش خدمات اجتماعی، در اختیار بشریت قرار دهم و حمایت را از این طرحها اعلام می دارم .

((من)) تعهد می کنم که در حفظ و حمایت از جامعه بکوشم و رد جلوگیری از اعمال غیر اخلاقی و ضد ارزشهای دینی که توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی در جامعه صورت می گیرد، کوشا باشم .

((من)) آمادگی خویش را برای تقدیم خدمت لازم حرفه ای در هنگام رویدادها ی ناگهانی و حوادث غیر منتظره عمومی اعلام می دارم.

((من)) بین گفتار و کردار خویش به عنوان یک فرد اجتماعی، و بین گفتار و کردار حرفه ای خود به عنوان نماینده یک موسسه در جامعه فرق قائلم و با وضوح و صراحت شایسته این دو را از یکدیگر تشخیص و تمیز می دهم .

((من)) از این اصل که هر حرفه ای لازمه اش تعلیم و تربیت حرفه ای است پشتیبانی می کنم .

((من)) عهد می بندم که به ایجاد و حفظ شرایط لازمی که در موسسه های مختلف، مددکاران را قادر می

سازد تا به مفاد منشور اخلاقی عمل کنند کمک کنم .

((من)) تعهد می کنم که در داوری های حرفه ای، خواستها و عواطف خویشان را معیار سنجش قرار ندهم ،سعی می کنم که احساسات انسانها را درک کنم . از احساسات، تعصبات و پیشداوری های شخصی دوری گزینم تا بدینوسیله به تجلی وکشف واقعیتها کمک کرده باشم .

((من)) برای تحقق بخشیدن به هدفهای این منشور، تعهدات و پیمانهای خویش را با توجه با حق تقدم موردها، آنطور که هر موقعیت ایجاب می کند انجام می دهم، اصول مددکاری رادرنظر می گیرم و برای انجام دادن خدمت راهی برمی گزینم که با روح و مفاد این منشور اخلاقی وفق دهد .

ماده ۶: وظایف مدد یاران اجتماعی :

وظایف مدد یاران اجتماعی عبارتند از :

اجرای وظایف محوله از سوی مدیر زندان، مددکار مافوق از جمله امور ذیل :

الف) کمک به تشکیل و تنظیم پرونده شخصیتی مددجویان با نظارت مددکار اجتماعی حسب ضرورت .

ب) کمک به مددکاران اجتماعی در تشکیل جلسات گروهی با مددجویان و استفاده از راهکارهای مناسب جهت ریشه یابی و حل مسائل و مشکلات آنان با نظارت مددکار اجتماعی .

ج) تشریک مساعی ددرک و تشخیص مشکل مددجویان با مددکار اجتماعی .

د) کمک به پیگیری پرونده قضایی مددجویان و عنداللزوم مطالعه آن با ارائه معرفی کتبی از زندان با نظارت مددکار اجتماعی .

ه) کمک به مددکار اجتماعی در خصوص رضایت شکات .

و) نگهداری و طبقه بندی کلیه گزارشها، تشکیل پرونده و انجام دیگر مکاتبات مربوط.

ز) جمع آوری درخواستهای مددجویان و ارائه آن به مددکاران اجتماعی .

تبصره: مدد یاران موظفند درجهت انجام ماموریتهای خود حسب نظر مقامات قضایی ذیربط همکاری لازم را معمول دارند.

تبصره: سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور می تواند جهت نیل به اهداف مندرج در ماده ۳

این آیین نامه از خدمات مددکاران و مدد یاران اجتماعی نهادها و موسسات دولتی و غیردولتی و سایر اشخاص حقیقی به صورت افتخاری استفاده نماید .

ماده ۷: تشکیلات:

۱- در هر زندان واحد مددکاری با حضور تعداد کافی مددکار و مدد یار تشکیل می شود .

۲- نظرات کارشناسی مددکاران باید به طور جدی ملحوظ نظر شورای نظر شورای طبقه بندی زندان و قاضی ناظر زندان قرار گیرد .

۳- محاکم و قضات اجرای احکام به هنگام پیگیری مشکلات مددجویان باید حرمت مددکاران را محفوظ داشته و نظرات آنان را استماع و در حد مقدورات قانونی مورد عمل قراردهند .

۴- آزادی مشروط زندانیان و عفو و تخفیف مجازات زندانیان و همچنین مرخصی و ملاقات آنان در مواقعی که مددکاران اجتماعی تشخیص می دهند توسط رئیس زندان پیگیری خواهد شد.

۵ - انجمن حمایت زندانیان، اداره بهزیستی و سایر موسسات خیریه در حد مقدورات با مددکاران با مددکاران اجتماعی همکاری می کنند.

ماده ۸: واحد مددکاری آمار فعالیت های ماهیانه خود را در ۳ نسخه تهیه و به مدیر واحد خود اداره کل اقدامات تأمینی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور و رئیس دادگستری حوزه قضایی ارسال می نماید.

ماده ۹: بودجه واحد مددکاری در بودجه سالیانه هر اداره کل منظور و از محل اعتبارات مصوب پرداخت می شود .

ماده ۱۰: این آیین نامه مشتمل بر ۹ ماده و ۴ تبصره بنا به پیشنهاد وزیر دادگستری و رئیس سازمان زندانها در تاریخ ۷۹/۶/۲۶ به تصویب رئیس قوه قضائیه رسید.